SODBA SODIŠČA (drugi senat)

z dne 10. septembra 2009 *

V zadevi C-199/08,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Oberster Gerichtshof (Avstrija) z odločbo z dne 23. aprila 2008, ki je prispela na Sodišče 15. maja 2008, v postopku

**Erhard Eschig**

proti

**UNIQA Sachversicherung AG**,

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi C. W. A. Timmermans, predsednik senata, J.-C. Bonichot, J. Makarczyk, P. Kūris, sodniki, in C. Toader (poročevalka), sodnica,

* Jezik postopka: nemščina.

generalna pravobranilka: V. Trstenjak,
sodni tajnik: K. Malacek, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 11. marca 2009,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za E. Eschiga E. Salpius, odvetnik,

– za UNIQA Sachversicherung AG M. Paar, odvetnik,

– za avstrijsko vlado C. Pesendorfer in J. Bauer, zastopnika,

– za češko vlado M. Smolek, zastopnik,

– za Komisijo Evropskih skupnosti N. Yerrell in G. Braun, zastopnika,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 14. maja 2009

izreka naslednjo

**Sodbo**

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 4(1) Direktive Sveta 87/344/EGS z dne 22. junija 1987 o usklajevanju zakonov in drugih predpisov o zavarovanju stroškov postopka (UL L 185, str. 77).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med E. Eschigom in zavarovalnico UNIQA Sachversicherung AG (v nadaljevanju: UNIQA) glede kritja nekaterih stroškov odvetnika in veljavnosti klavzule v splošnih pogojih zavarovanja stroškov postopka, ki daje zavarovatelju pravico, da svojo storitev, kadar so interesi več zavarovancev usmerjeni zoper iste nasprotne stranke in temeljijo na istem ali podobnem razlogu, omeji na vzorčne pravde oziroma po potrebi skupinske tožbe ali na druge oblike skupne obrambe s pravnimi zastopniki, ki jih izbere zavarovatelj.

## Pravni okvir

*Skupnostna ureditev*

3 V enajsti in dvanajsti uvodni izjavi Direktive 87/344 je navedeno:

„ker interes oseb, ki so sklenile zavarovanje stroškov postopka, predpostavlja, da mora zavarovanec imeti možnost izbire odvetnika ali druge osebe, ki je skladno z nacionalno zakonodajo ustrezno usposobljena, in sicer v vsakem sodnem ali upravnem postopku ter vedno, kadar pride do navzkrižja interesov;

ker je treba državam članicam dati možnost, da podjetja izvzamejo iz obveznosti, po katerih morajo zavarovancu dati prosto izbiro odvetnika, če je zavarovanje stroškov postopka omejeno na primere, ki so posledica uporabe cestnih vozil na njihovem ozemlju in če so izpolnjeni drugi omejevalni pogoji“.

4 Člen 3 Direktive 87/344 določa:

„1. Kritje stroškov postopka je predmet pogodbe, ki je ločena od pogodbe, sestavljene za druge zavarovalne vrste, ali pa se obravnava v ločenem delu ene same police, v kateri se opredeli kritje stroškov postopka in na zahtevo države članice tudi znesek ustrezne premije.

2. Vsaka država članica sprejme ustrezne ukrepe, s katerimi zagotovi, da podjetja, ustanovljena na njenem ozemlju, skladno z ureditvijo, ki jo predpiše država članica, ali z dovoljenjem države članice po lastni izbiri sprejme vsaj eno od naslednjih rešitev, ki so alternative:

a) podjetje zagotovi, da nobeden od zaposlenih, ki se ukvarja z upravljanjem zahtevkov v zvezi z zavarovanjem stroškov postopka ali s pravnim svetovanjem v zvezi z njim istočasno ne opravlja podobne dejavnosti

   – če je podjetje sestavljeno, za drugo zavarovalno vrsto, ki jo opravlja to podjetje,

   – ne glede na to, ali je podjetje sestavljeno ali specializirano, v drugem podjetju, ki je v finančnem, poslovnem ali upravnem oziru povezano s prvim podjetjem, in ki opravlja eno ali več drugih zavarovalnih vrst, opredeljenih v Direktivi 73/239/EGS;

b) podjetje upravljanje z zahtevki v zvezi z zavarovanjem stroškov postopka poveri podjetju, ki je ločena pravna oseba. To podjetje je navedeno v ločeni pogodbi ali ločenem delu iz odstavka 1. Če je podjetje, ki je ločena pravna oseba, povezano s podjetjem, ki opravlja eno ali več drugih zavarovalnih vrst iz točke A Priloge Direktive 73/239/EGS, zaposleni v podjetju, ki se ukvarjajo z obdelavo zahtevkov ali s pravnimi nasveti v zvezi s takšno obdelavo, ne smejo istočasno opravljati iste ali podobne dejavnosti v drugem podjetju. Poleg tega lahko države članice postavijo iste zahteve tudi za člane uprave;

c) podjetje v pogodbi zagotovi zavarovancu pravico, da obrambo svojih interesov od trenutka, ko ima skladno s polico pravico terjati od svojega zavarovatelja, poveri

odvetniku po lastni izbiri ali katerikoli drugi ustrezno usposobljeni osebi, če to dovoljuje nacionalna zakonodaja.

3. Ne glede na to, katera rešitev je izbrana, se šteje, da so interesi oseb, ki so sklenile zavarovanje stroškov postopka, enakovredno zavarovani skladno s to direktivo.“

5 Člen 4 Direktive 87/344 določa:

„1. Vsaka pogodba o zavarovanju stroškov postopka izrecno priznava, da:

a) če se terja odvetnik ali druga glede na nacionalno zakonodajo ustrezno usposobljena oseba, brani, zastopa ali služi interesom zavarovanca v katerem koli sodnem ali upravnem postopku, ima takšen zavarovanec svobodno izbiro odvetnika ali druge osebe;

b) zavarovanec prosto izbira odvetnika ali, če to želi in v kolikor to dovoljuje nacionalna zakonodaja, vsako drugo ustrezno usposobljeno osebo za zastopanje njegovih interesov v primeru navzkrižja interesov.

2. Odvetnik pomeni vsako osebo, ki ima pravico opravljati svoje poklicne dejavnosti skladno z enim od poimenovanj, ki so opredeljena v Direktivi Sveta 77/249/EGS z dne 22. marca 1977 o učinkovitem uresničevanju svobode opravljanja storitev odvetnikov.“

6 Člen 5 Direktive 87/344 določa:

„1. Vsaka država članica lahko predvidi izjemo od uporabe člena 4(1) za zavarovanje stroškov postopka, če so izpolnjeni vsi naslednji pogoji:

a) zavarovanje je omejeno na primere, ki so posledica uporabe cestnih vozil na ozemlju zadevne države članice;

b) zavarovanje je povezano s pogodbo o zagotavljanju pomoči v primeru nesreče ali okvare, v katero je vključeno cestno vozilo;

c) niti zavarovatelj, ki sklepa zavarovanje stroškov postopka, niti zavarovatelj, ki sklepa zavarovanje pomoči, ne opravlja nobene vrste zavarovanja odgovornosti;

d) sprejmejo se ukrepi za to, da pravno svetovanje in zastopanje vseh strank v sporu opravljajo povsem neodvisni odvetniki, če so takšne stranke za stroške postopka zavarovane pri istem zavarovatelju.

2. Izjema, ki jo država članica dovoli podjetju skladno z odstavkom 1, ne vpliva na uporabo člena 3(2).“

7 Člen 6 Direktive 87/344 določa:

„Države članice sprejmejo vse ustrezne ukrepe za zagotovitev tega, da se brez vpliva na pravico vložitve pravnih sredstev, ki jo določa nacionalna zakonodaja, predvidi arbitraža ali kak drug postopek, ki ponuja primerljiva zagotovila za objektivnost, s pomočjo katerega se v primeru različnih mnenj zavarovatelja, ki sklepa zavarovanje stroškov postopka, in njegovega zavarovanca sprejme odločitev glede postopanja za rešitev spora.

V zavarovalni pogodbi mora biti navedeno, da ima zavarovanec pravico do tega postopka.“

8 Člen 7 Direktive 87/344 določa:

„Kadarkoli pride do navzkrižja interesov ali do nesoglasja glede reševanja spora, zavarovatelj, ki sklepa zavarovanje stroškov postopka, ali po potrebi urad za obravnavanje odškodninskih zahtevkov obvesti zavarovanca o

– pravici iz člena 4,

– možnosti uveljavljanja postopka iz člena 6.“

*Nacionalna ureditev*

9 Pravilo, da oseba, ki je sklenila zavarovanje stroškov postopka, prosto izbere zastopnika, je določeno v členu 158k avstrijskega zakona z dne 2. decembra 1958, kakor je bil spremenjen z zakonom o zavarovalnih pogodbah z dne 11. februarja 1993 (Versicherungsvertragsgesetz, v nadaljevanju: VersVG), ki je bil sprejet za prenos člena 4 Direktive 87/344.

10 Člen 158k VersVG določa:

„1. Zavarovanec lahko za svojega zastopnika v sodnem ali upravnem postopku prosto izbere osebo, ki je poklicno usposobljena za zastopanje strank. Poleg tega lahko ob navzkrižju interesov z zavarovateljem prosto izbere odvetnika.

2. V zavarovalni pogodbi je lahko določeno, da mora zavarovanec za zastopnika v sodnem ali upravnem postopku izbrati samo osebo, ki je poklicno usposobljena za zastopanje strank in ima sedež pisarne v kraju sodnega ali upravnega organa, pristojnega za izvedbo postopka na prvi stopnji. Če ni vsaj štirih takih oseb s sedežem pisarne v tem kraju, se mora pravica izbire razširiti na osebe na območju tistega sodišča prve stopnje, na katerem je omenjeni organ.

3. Pravica do proste izbire, ki jo ima zavarovanec na podlagi odstavka 1, prva poved, se uporabi, če zavarovanec zahteva, da se mu za sodni ali upravni postopek zagotovi pravni zastopnik. Na pravico se na podlagi odstavka 1, druga poved, opozori, če nastane navzkrižje interesov. Če je zavarovatelj obravnavo odškodninskih zahtevkov zaupal drugemu podjetju, mora opozorilo poslati to podjetje.“

**Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje**

11 E. Eschig, avstrijski državljan, je pri družbi UNIQA sklenil zavarovanje stroškov postopka, pri čemer je bilo dogovorjeno, da se uporabljajo splošni pogoji za zavarovanje stroškov postopka (Allgemeine Bedingungen für die Rechtsschutz Versicherung, v nadaljevanju: ARB 1995).

12 Člen 6.7.3 ARB 1995 določa:

„Če je več zavarovancev za uveljavljanje svojih pravnih interesov krito z zavarovanjem na podlagi ene ali več zavarovalnih pogodb in so njihovi interesi iz enakega ali podobnega razloga usmerjeni proti istemu/istim nasprotniku/nasprotnikom, ima zavarovatelj pravico svoje storitve najprej omejiti na zunajsodno uveljavljanje pravnih interesov zavarovancev in potrebne vzorčne procese, ki jih vodijo pravni zastopniki, ki jih izbere sam.

Če ali kakor hitro ti ukrepi zavarovancem ne zagotavljajo zadostnega varstva pred izgubo pravic, zlasti ker grozi nevarnost, da bodo zastarale, zavarovatelj poleg tega krije stroške pravnih zastopnikov, ki jih sam izbere, za zastopanje v skupinskih tožbah ali drugih skupinskih oblikah zunajsodnega in sodnega uveljavljanja interesov“.

13 E. Eschig je tako kot več tisoč drugih vlagateljev, od katerih so bili nekateri pri družbi UNIQA zavarovani za stroške postopka, vložil denar pri investicijskih podjetjih AMIS Financial Consulting AG in AMIS Asset Management Investment Services AS, ki sta nato postali insolventni.

14 E. Eschig je nato za zastopanje v več postopkih, med katerimi so bili stečajni postopek navedenih podjetij, kazenski postopek proti organom teh podjetij in postopek proti Republiki Avstriji, ki ji E. Eschig očita opustitev nadzora finančnih trgov, najel odvetniško družbo Salpius Rechtsanwalts GmbH.

15 E. Eschig je pri družbi UNIQA na podlagi zavarovanja stroškov postopka vložil zahtevek za kritje pravnega varstva za opravljeno in prihodnje delo odvetnikov, ki jih je izbral.

16 Družba UNIQA je na podlagi določb člena 6.7.3 ARB 1995 zahtevek zavrnila.

17 E. Eschig je pri Landesgericht Salzburg vložil tožbo na ugotovitev, prvič, da je bila družba UNIQA zavezana prevzeti stroške za delo njegovih odvetnikov v končanih in prihodnjih postopkih, in, drugič, da člen 6.7.3 ARB 1995 ni veljaven in zato ni sestavni del pogodbe o zavarovanju stroškov postopka.

18 Navedeno sodišče je tožbo zavrnilo in poudarilo, da člen 6.7.3 ARB 1995 ni v nasprotju s členom 158k VersVG, ki se razlaga glede na člen 4(1) Direktive 87/344, temveč, nasprotno, člen 158k dopolnjuje in prinaša rešitev v primerih množičnih škod.

19 E. Eschig je zoper to sodbo vložil pritožbo, ki jo je Oberlandesgericht Linz zavrnilo. Pritožbeno sodišče je med drugim ugotovilo, da je bila omejitev iz člena 6.7.3 ARB 1995 v skladu z Direktivo 87/344.

20 Predložitveno sodišče, pri katerem je bila zoper zadnjenavedeno sodbo vložena revizija, se sprašuje o razlagi člena 4 Direktive 87/344.

21 Predložitveno sodišče po eni strani ugotavlja, da sta jezikovna razlaga člena 4 te direktive in dejstvo, da njen člen 5 določa le eno izjemo od načela proste izbire zastopnika, v prid E. Eschiga.

22 Navedeno sodišče po drugi strani meni, da iz teleološke razlage člena 4 izhaja več razlogov za to, da ima zavarovatelj pravico izbrati pravnega zastopnika v imenu zavarovancev, kadar je večje število teh zavarovancev oškodovanih ob istem dogodku.

23 Ker so stroški skupinske tožbe znatno nižji od stroškov več posameznih tožb, bi zavarovalnice tako sprejemale kritje množične škode le pod pogojem, da lahko same določijo pravnega zastopnika vseh zavarovancev.

24 Poleg tega naj bi člen 6.7.3 ARB 1995 dopolnjeval načelo proste izbire zastopnika, ki je določeno v Direktivi 87/344.

25 Predložitveno sodišče se prav tako sprašuje o ustreznih merilih za opredelitev pojma množične škode. Po njegovem mnenju naj bi bila klavzula, ki daje zavarovatelju pravico, da izbere pravnega zastopnika, kadar je prizadetih „več zavarovancev“, v nasprotju s cilji in zahtevami Direktive 87/344.

26 V teh okoliščinah je Oberster Gerichtshof prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Ali je treba člen 4(1) Direktive 87/344 […] razlagati tako, da nasprotuje klavzuli, ki jo vsebujejo splošni zavarovalni pogoji zavarovatelja stroškov postopka in ki zavarovatelju daje pravico, da v zavarovalnih primerih, v katerih je bilo več oseb oškodovanih ob istem dogodku (na primer ob stečaju investicijskih podjetij), izbere pravnega zastopnika, in s tem omeji pravico posameznega zavarovanca do proste izbire odvetnika (tako imenovana klavzula ‚kolektivni odškodninski zahtevek‘)?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje nikalen: pod katerimi pogoji gre za množično škodo, ob kateri je v skladu z navedeno direktivo (ali kot njeno dopolnilo) dopustno, da se pravica do izbire pravnega zastopnika namesto posameznemu zavarovancu prizna zavarovatelju?“

**Vprašanji za predhodno odločanje**

*Prvo vprašanje*

27 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 4(1)(a) Direktive 87/344 razlagati tako, da si lahko zavarovatelj stroškov postopka pridrži pravico, kadar je več zavarovancev oškodovanih ob istem dogodku, da sam izbere pravnega zastopnika vseh zadevnih zavarovancev.

Stališča, predložena Sodišču

28 E. Eschig ter avstrijska in češka vlada menijo, da je treba člen 4(1)(a) te direktive razlagati tako, da nasprotuje razlagi nacionalne ureditve, v skladu s katero si lahko zavarovatelj pridrži pravico izbire pravnega zastopnika, kadar je več zavarovancev oškodovanih ob istem dogodku.

29 Člen 4(1)(a) navedene direktive naj bi bil splošen in naj bi določal posebna jamstva v korist oseb, ki so sklenile zavarovanje stroškov postopka, brez povezave s preprečevanjem ali z odpravo navzkrižja interesov. Zato naj teleološka omejitev ali omejitev na podlagi finančnih interesov zavarovateljev, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, ne bi bila dopustna.

30 Družba UNIQA in Komisija Evropskih skupnosti menita drugače.

31 V bistvu menita, da člen 4(1)(a) Direktive 87/344 osebi, ki je sklenila zavarovanje stroškov postopka, ne daje samostojne pravice proste izbire zastopnika. Zato je lahko ta pravica omejena zlasti, kadar je več zavarovancev oškodovanih ob istem dogodku. Svojo trditev utemeljujeta s ciljem in kontekstom Direktive 87/344 ter s povezanimi določbami členov 4(1)(a), 3(2) in 5 te direktive, glede na njene uvodne izjave.

32 Družba UNIQA in Komisija tako trdita, da je glavni cilj Direktive 87/344 preprečevanje ali odprava navzkrižja interesov med osebami, ki so sklenile zavarovanje stroškov postopka, in zavarovatelji ter da navedena direktiva za to državam članicam ponuja izbiro med tremi možnostmi. Države članice lahko izberejo sistem obvezne

specializacije, ki je naveden v osmi uvodni izjavi Direktive 87/344, pripravijo pogodbe v skladu s členom 3(1) Direktive 87/344 ali uporabijo eno od rešitev iz člena 3(2) te direktive.

33 Načelo proste izbire zastopnika, ki je določeno v členu 4(1)(a) Direktive 87/344, naj bi se nanašalo le na primer, določen v členu 3(2)(c) te direktive.

34 Komisija meni, da če bi se člen 4(1)(a) navedene direktive uporabljal za vse rešitve iz člena 3(2) direktive, prvi dve ne bi bili upoštevni in bi bili zgolj dopolnilni določbi, saj bi se vedno uresničila rešitev iz člena 3(2)(c).

35 Družba UNIQA svojo trditev prav tako utemeljuje z besedilom enajste uvodne izjave Direktive 87/344, v kateri je prosta izbira zastopnika priznana vedno, kadar pride do navzkrižja interesov. Zato bi bilo treba ugotoviti, da kadar ni navzkrižja interesov, pravica do proste izbire zastopnika ne obstaja.

36 Družba UNIQA poleg tega trdi, da se je leta 1987, to je leta, v katerem je bila sprejeta Direktiva 87/344, razmišljalo le o posameznih škodah in o varstvu oškodovancev, tako da naj se ta direktiva ne bi nanašala na množične škode.

37 Poleg tega naj bi izjema, ki je določena v členu 5 Direktive 87/344, dokazovala, da so izjeme pri prosti izbiri zastopnikov mogoče in zakonite. Družba UNIQA meni, da

navedeni člen ni absolutna izjema, temveč le primer. Zato meni, da je treba – ker množična škoda ni upoštevana – zaradi interesa oseb, ki so sklenile zavarovanje stroškov postopka, člen 5 te direktive razlagati po analogiji.

Odgovor Sodišča

38 Za uvod je potrebno opozoriti, da je treba v skladu z ustaljeno sodno prakso pri razlagi določbe prava Skupnosti upoštevati ne le njeno besedilo, ampak tudi sobesedilo in cilje, ki jih uresničuje ureditev, katere del je (glej sodbe z dne 17. novembra 1983 v zadevi Merck, 292/82, Recueil, str. 3781, točka 12; z dne 21. februarja 1984 v zadevi St. Nikolaus Brennerei und Likörfabrik, 337/82, Recueil, str. 1051, točka 10; z dne 14. oktobra 1999 v zadevi Adidas, C-223/98, Recueil, str. I-7081, točka 23; z dne 14. junija 2001 v zadevi Kvaerner, C-191/99, Recueil, str. I-4447, točka 30, in z dne 7. junija 2005 v zadevi VEMW in drugi, C-17/03, ZOdl., str. I-4983, točka 41).

39 V zvezi s tem je treba poudariti, da je iz uvodnih izjav Direktive 87/344 razvidno, da ta po eni strani teži k olajševanju svobode ustanavljanja zavarovalnic z odpravo ovir, ki izhajajo iz nacionalnih ureditev, ki prepovedujejo hkratno opravljanje zavarovanja stroškov postopka in drugih zavarovalnih vrst, in po drugi strani k varovanju interesov zavarovancev, zlasti s preprečevanjem v največji možni meri morebitnih navzkrižnih interesov in omogočanjem reševanja sporov med zavarovatelji in zavarovanci.

40 Zato so bili z navedeno direktivo uvedeni organizacijski in pogodbeni ukrepi ter določeno število posebnih jamstev v korist zavarovancev.

41 Člen 3(2) Direktive 87/344 daje zavarovateljem v zvezi z organizacijskimi in pogodbenimi ukrepi možnost, da zahtevke obravnavajo različni zaposleni v istem

podjetju ali da upravljanje zahtevkov prepustijo podjetju, ki je ločena pravna oseba. Poleg tega člen 3(2)(c) te direktive omogoča odpravo navzkrižnih interesov s tem, da zavarovancu ob prijavi zavarovanega škodnega primera daje pravico do proste izbire zastopnika

42 V skladu s členom 3(3) Direktive 87/344 se za vsako od teh rešitev šteje, da so z njo enakovredno zavarovani interesi oseb, ki so sklenile zavarovanje stroškov postopka. Vsaka država članica mora zagotoviti, da zavarovalnice s sedežem na njenem ozemlju sprejmejo vsaj eno od teh alternativnih rešitev. Vendar lahko država članica eno od teh rešitev določi ali pa podjetjem pusti prosto izbiro med več alternativnimi rešitvami.

43 Poleg tega je v členu 3(1) Direktive 87/344 določeno, da mora biti kritje stroškov postopka predmet pogodbe, ki je ločena od pogodbe, sestavljene za druge zavarovalne vrste, ali ločenega dela ene same police, v kateri se opredeli zavarovanje. Države članice lahko zavarovateljem naložijo, da navedejo tudi znesek premije, ki ustreza zavarovanju stroškov postopka.

44 V tej direktivi je v zvezi s posebnimi jamstvi zavarovancem priznana pravica do proste izbire zastopnika v postopkih iz njenega člena 4(1)(a) ali v skladu s točko (b) tega člena, če pride do navzkrižja interesov.

45 Kot je razvidno iz členov 4, 6 in 7 Direktive 87/344, se s pravicami, ki so zavarovancem priznane v navedenih členih, želijo karseda zavarovati interesi zavarovanca, ne le v primerih, v katerih pride do navzkrižja interesov.

46 Prav tako je treba ugotoviti, da je iz besedila členov od 3 do 5 in konteksta Direktive 87/344 razvidno, da je pravica do proste izbire zastopnika splošno in samostojno priznana vsakemu zavarovancu v okviru omejitev, ki so določene v vsakem od teh členov.

47 Zato je treba ugotoviti, prvič, da je v členu 4(1) Direktive 87/344 zavarovancu priznana pravica do izbire zastopnika, vendar je ta pravica, razen v primerih, ko pride do navzkrižja interesov, omejena na sodne in upravne postopke. Uporaba pridevnika „vsak“ in čas glagola „priznati“ kažeta na splošnost in zavezujočo naravo tega pravila.

48 Poudariti je treba, drugič, da ta določba določa najnižjo stopnjo svobode, ki se mora odobriti zavarovancu ne glede na rešitev iz člena 3(2) te direktive, v skladu s katero ravna zavarovalnica.

49 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da se ukrepa iz člena 3(2)(a) in (b) Direktive 87/344 uporabljata tudi, če iz člena 4(1)(a) te direktive izhaja samostojna pravica osebe, ki je sklenila zavarovanje stroškov postopka, do proste izbire zastopnika.

50 Rešitev iz člena 3(2)(c) Direktive 87/344 namreč zavarovancem priznava večje pravice kot člen 4(1)(a) te direktive. Zadnjenavedena določba tako določa pravico do proste izbire zastopnika le v sodnem ali upravnem postopku. Nasprotno pa ima zavarovanec v skladu z rešitvijo iz člena 3(2)(c) navedene direktive pravico, da obrambo svojih interesov zaupa pravnemu zastopniku, in to od trenutka, ko ima na podlagi zavarovalne pogodbe pravico uveljavljati zahtevek pri svojem zavarovatelju, torej tudi pred kakršnim koli sodnim ali upravnim postopkom.

51 Poleg tega člen 4(1)(a) 87/344 Direktive zaradi razlage, ki jo predlagata družba UNIQA in Komisija, ne bi imel več področja uporabe. Če bi se uporabila rešitev iz člena 3(2)(c) te direktive, bi namreč pravica do proste izbire zastopnika obstajala tudi pred vsakršnim upravnim ali sodnim postopkom. Če bi se člen 4(1)(a) navedene direktive uporabljal samo, če bi se dejansko izbrala ta prva rešitev, člen 4(1)(a) Direktive 87/344 ne bi več imel normativne vsebine.

52 Poleg tega je v enajsti uvodni izjavi Direktive 87/344 potrjeno, da pravica do proste izbire zastopnika v sodnem ali upravnem postopku ni vezana na obstoj navzkrižja interesov.

53 V zvezi s tem bi bilo besede „und zwar immer“ v nemški jezikovni različici navedene uvodne izjave Direktive 87/344 res mogoče razlagati kot povezovanje pravice do proste izbire zastopnika z obstojem navzkrižja interesov. Vendar pa ozke razlage člena 4(1)(a) te direktive ni mogoče utemeljiti s sklicevanjem na takšno razlago.

54 Prvič, v skladu z ustaljeno sodno prakso potreba po enotni razlagi direktiv Skupnosti izključuje, da bi se v dvomu besedilo določbe obravnavalo ločeno, in, nasprotno, zahteva, naj se razlaga in uporablja na podlagi različic v drugih uradnih jezikih (glej v tem smislu sodbe z dne 2. aprila 1998 v zadevi EMU Tabac in drugi, C-296/95, Recueil, str. I-1605, točka 36; z dne 17. junija 1998 v zadevi Mecklenburg, C-321/96, Recueil, str. I-3809, točka 29, in z dne 26. maja 2005 v zadevi Kingscrest Associates in Montecello, C-498/03, ZOdl., str. I-4427, točka 26).

55 Kot je v točki 71 sklepnih predlogov poudarila generalna pravobranilka, je iz primerjave teh jezikovnih različic razvidno, da je pravica do proste izbire zastopnika priznana v vsakem sodnem ali upravnem postopku, ne glede na obstoj navzkrižja interesov.

56 Drugič, kot je poudarila Komisija, če bi se besede „und zwar immer“ razlagale tako, kakor je predlagala družba UNIQA, bi določbe člena 4(1)(a) Direktive 87/344 izgubile svoje bistvo, saj je njihova normativna vsebina že povzeta v členu 4(1)(b) te direktive.

57 Tretjič, kot je v točki 73 sklepnih predlogov poudarila generalna pravobranilka, niti v prvotnem predlogu Direktive Komisije niti v drugih pripravljalnih aktih ni indicev, da je zakonodajalec Skupnosti s členom 4(1)(a) Direktive 87/344 nameraval uvesti samo dodaten instrument za odpravo navzkrižja interesov, in ne samostojne pravice do izbire zastopnika.

58 Nasprotno pa zgodovina nastanka te direktive omogoča ugotovitev, da je bil prvotni cilj zagotavljanja proste izbire zastopnika v vseh pogodbah o zavarovanju stroškov postopka, ki ni pogojen z obstojem navzkrižja interesov, ohranjen, čeprav je omejen na sodne in upravne postopke.

59 Četrtič, ugotoviti je treba, da člen 5 Direktive 87/344 državam članicam res dovoljuje, da člena 4(1) te direktive ne uporabijo v nekaterih primerih, ki so posledica uporabe cestnih vozil. Vendar pa je treba to izjemo od pravice do proste izbire zastopnika razlagati ozko in zato ne more biti podlaga za razlogovanje po analogiji.

60 Poleg tega ni sporno, da zakonodajalec Skupnosti ni določil izjeme v zvezi s primerom, ko bi bilo ob istem dogodku oškodovanih več zavarovancev.

61 Družba UNIQA in Komisija v zvezi s tem trdita, da ob sprejetju Direktive 87/344 pojav množičnih škod še ni bil poznan. Zato se pravica do proste izbire zastopnika v skladu s členom 4(1)(a) te direktive ne more uporabiti v primeru množične škode.

62 Te trditve ni mogoče sprejeti.

63 Po eni strani namreč pojav dogodkov, ki so na enak način prizadeli večje število oseb, ni nov. Kot je poudaril E. Eschig, je bilo pred sprejetjem Direktive 87/344 zabeleženih več primerov.

64 Po drugi strani – čeprav bi nove okoliščine v državah članicah povzročile pomnožitev tožb za skupinsko zaščito interesov skupine oseb – s takšnimi okoliščinami v trenutnem stanju prava Skupnosti ni mogoče omejiti svobode oseb, ki so sklenile zavarovanje stroškov postopka, da pri takšni tožbi sodelujejo ali ne in da, odvisno od primera, izberejo pravnega zastopnika.

65 Nazadnje je treba pojasniti, da cilj Direktive 87/344 ni popolna uskladitev pogodb o zavarovanju stroškov postopka v državah članicah in da te v trenutnem stanju prava Skupnosti ostajajo svobodne pri določanju ureditve, ki velja za navedene pogodbe.

66 Vendar pa morajo države članice svoje pristojnosti na tem področju izvrševati ob spoštovanju prava Skupnosti in zlasti člena 4 Direktive 87/344.

67 Poleg tega je treba opozoriti, da mora nacionalno sodišče razlagati določbe VersVG, če je to mogoče, glede na besedilo in cilj Direktive 87/344, ob upoštevanju zgoraj navedene razlage njenega člena 4(1), da bi se dosegel cilj, ki mu ta direktiva sledi, in mora zato ravnati v skladu s členom 249, tretji odstavek, ES (glej v tem smislu zlasti sodbo z dne 5. oktobra 2004 v združenih zadevah Pfeiffer in drugi, od C-397/01 do C-403/01, ZOdl., str. I-8835, točka 113).

68 Zato je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 4(1)(a) Direktive 87/344 razlagati tako, da si zavarovatelj stroškov postopka, kadar je ob istem dogodku oškodovanih več zavarovancev, ne sme pridržati pravice, da sam izbere pravnega zastopnika vseh zadevnih zavarovancev.

*Drugo vprašanje*

69 Ob upoštevanju odgovora na prvo vprašanje na drugo vprašanje ni treba odgovoriti.

**Stroški**

70 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

**Člen 4(1)(a) Direktive Sveta 87/344/EGS z dne 22. junija 1987 o usklajevanju zakonov in drugih predpisov o zavarovanju stroškov postopka je treba razlagati tako, da si zavarovatelj stroškov postopka, kadar je ob istem dogodku oškodovanih več zavarovancev, ne sme pridržati pravice, da sam izbere pravnega zastopnika vseh zadevnih zavarovancev.**

Podpisi